

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool te LEOPOLDSBURG

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Pedagogisch geheel	16675-16667-48355
Instellingsnummer	16675
Instelling	Vrije Basisschool
Directeur	Annick VREYS
Adres	Diestersteenweg 7 - 3970 LEOPOLDSBURG
Telefoon	011-34.31.34
Fax	011-34.13.80
E-mail	visitatie.kleuterbasis@skynet.be
Website	www.sintmichielleopoldsburg.be
Bestuur van de instelling	VZW Provinciaal Broeders van Liefde
Adres	Stropstraat 119 - 9000 GENT
Scholengemeenschap	Leopoldsburg-Tessenderlo-Lummen
Adres	Stationsstraat 38 - 3980 TESSENDERLO
CLB	Vrij CLB West - Limburg
Adres	Sint-Catharinastraat 8 - 3580 BERINGEN
Dagen van het doorlichtingsbezoek	02-02-2015, 03-02-201, 04-02-201, 05-02-201, 06-02-2015, 09-02-2015, 10-02-2015, 11-02-2015
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	11-02-2015
Datum bespreking verslag met de instelling	18-03-2015
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Hilde VANDERLOCHT
Teamleden	Bart HAENRAETS

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming.....	9
3.1.1.3 Kleuteronderwijs: Nederlands en muzische vorming	9
3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands	13
3.1.1.5 Lager onderwijs: muzische vorming.....	16
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	19
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	19
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	20
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	21
4.1 Afstemming met partners	21
4.2 Leerbegeleiding	22
4.3 Evaluatiepraktijk.....	25
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	28
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	31
6.1 Wat doet de school goed?.....	31
6.2 Wat kan de school verbeteren?	32
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	32
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	33
8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG	33

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIP0-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIP0-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Dit verslag rapporteert over de doorlichting van de vrije basisschool Sint-Michiël. De school vormt een pedagogische eenheid met de vrije kleuterschool en de vrije lagere school gelegen op dezelfde campus aan de Diestersteenweg. Een beleidsteam stuurt deze pedagogische eenheid 'Kleuter- en Lagere scholen Sint-Michiël Leopoldsburg' aan. Het beleidsteam bestaat uit een administratief directeur voor de drie scholen en twee pedagogische directeurs: één voor de kleuter- en één voor de lagere afdeling. In praktijk worden de drie scholen door de buitenwereld gepercipieerd als één school, de 'centrumschool', met twee vestigingsplaatsen namelijk de wijkscholen Strooiendorp en Geleeg. Vestigingsplaats Geleeg huisvest vier kleuterklassen. Vestigingsplaats Strooiendorp huisvest een kleuterafdeling en de eerste graad van de lagere afdeling. Leerlingen die het zesde leerjaar verlaten, kunnen secundair onderwijs volgen op de campus aan de Diestersteenweg. De scholen behoren tot hetzelfde schoolbestuur dat haar directies ondersteunt in hun beleidsvoering.

De leerlingenpopulatie weerspiegelt de multiculturele schoolomgeving, zeker in de 'centrumschool' en kent een behoorlijke instroom van anderstalige en kansarmere kinderen uit diverse sociale milieus. Dit stelt het team voor de niet te onderschatten uitdaging om op een positieve manier met de toegenomen diversiteit om te gaan en elk kind kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden. Om deze opdracht waar te maken, krijgt de school heel wat bijkomende lestijden voor haar zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid. De school profileert zich als een zorgzame, gestructureerde en dynamische school die 'de lat hoog genoeg wil leggen' voor iedereen. Leren lukt best als je je emotioneel veilig voelt, ook daar zet het team sterk op in.

Op basis van het vooronderzoek onderzocht de onderwijsinspectie de leergebieden Nederlands en muzische vorming in beide afdelingen. Daarnaast peilde ze naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de leerbegeleiding, de evaluatiepraktijk en de samenwerking met externe schoolpartners. Ten slotte onderzocht de onderwijsinspectie ook aspecten van de regelgeving, het algemeen beleid en de mate waarin de school aandacht heeft voor de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de leeromgeving.

In de kleuterafdeling leveren de teamleden voldoende inspanningen om de onderwijsdoelen van Nederlands en muzische vorming na te streven. Op klasniveau realiseren de kleuteronderwijzers een gevarieerd en uitdagend onderwijsaanbod vanuit een thematische benadering. Hierbij streven ze vrij intentioneel het evenwicht voor de verschillende leergebieden en de onderliggende domeinen na. In het onderwijsaanbod staan de stimulering van de taalvaardigheid en de ontwikkeling van de fijne motoriek centraal. Diverse eigentijdse bronnenmaterialen bieden houvast en inspiratie om het aanbod doelgericht uit te werken. Bij de oudste kleuters gaat veel aandacht naar de ontluikende geletterdheid met het oog op een vlotte start van het lees- en schrijfonderwijs in het eerste leerjaar. Om te weten wat aan bod moet komen doorheen het schooljaar, baseren de kleuteronderwijzers zich vooral op de inhouden van een koepeleigen referentiekader. De aandacht voor de leerplandoelen groeit, maar een functionele strategie om de volledigheid en de graduele opbouw van het aanbod te bewaken is er nog niet. De selectie van doelen bij de thema- en dagplanningen en bij de planningsfiches gebeurt nog te vaak vanuit verantwoording. Het vormt nog een werkpunt voor het team om al de planningsinspanningen op elkaar af te stemmen en te kaderen binnen haar uiteindelijke kernopdracht namelijk de leerplandoelen nastreven.

In de lagere afdeling voldoet het leergebied Nederlands. Het gebruik van onderwijsleerpakketten en de schooleigen leerlijnen en afspraken bevorderen een voldoende volledig, evenwichtig en gradueel opgebouwd onderwijsaanbod. De onderwijzers beseffen dat het consequent gebruik van de leerpakketten soms bemoeilijkt wordt door de toegenomen aandacht die gaat naar aanvullende woord- en tekstverklaring. Het schoolteam levert bijkomende inspanningen om het technisch en het begrijpend lezen te stimuleren, zeker in de onderbouw. De mate waarin de leerlingen zowel binnen het leergebied Nederlands als binnen andere leergebieden spreekkansen krijgen via interactief en samenwerkend leren groeit. De onderwijzers zetten moderne media passend in om het onderwijsleerproces te ondersteunen en realiseren een taakgerichte werksfeer. Ze volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.

Zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling kan het schoolteam nog werk maken van een gezamenlijke visie en aanpak betreffende de graduele opbouw en doelgerichte ontwikkeling van de school- en instructietaal over de klasgroepen heen.

Ook voor muzische vorming bereiken de leerlingen van de lagere afdeling de onderwijsdoelen in voldoende mate. De gezamenlijke groei van het team in zowel het evenwicht als in de doelgerichtheid van het aanbod, als in een muzisch verantwoorde aanpak, geven hiervoor de nodige aanwijzingen. Diverse bronnenmaterialen, een koepel eigen leerlijn en overzichtslijsten bieden inspiratie en houvast. Het muzisch kernteam is strategisch samengesteld en stuurt samen met de mediacoach het ontwikkelingsproces aan dat het team momenteel doorloopt. Het digitale agendasyteem is nog niet ondersteunend om de volledigheid van het aanbod functioneel te bewaken. De samenhang en de meerwaarde van de planningsdocumenten is voor de teamleden niet altijd duidelijk. Er is nog geen sprake van een doorgaande lijn in het onderwijsleerproces voor dit leergebied.

De leerbegeleiding is een van de steunpilaren van het schoolbeleid. Ze kan bogen op een sterke organisatie op schoolniveau en heel wat interne deskundigheid. In de lagere afdeling was er de laatste jaren weinig continuïteit in de samenstelling van het zorgteam hetgeen de beleidsmatige aansturing en opvolging van de leerbegeleiding beïnvloedde. In beide afdelingen zet het team sterk in op het welbevinden van de kinderen en op de preventie van leer- en gedragsproblemen. De meeste teamleden leveren inspanningen om het aanbod en de aanpak af te stemmen op de verschillen tussen de kinderen. Ze zetten daartoe allerhande hulpmiddelen in. Heel wat aanvullende zorgleertijden gaan naar de leeftijds- of leerjaargebonden zorgleerkrachten die instaan voor de ondersteuning van kinderen met extra noden. Sommige onderwijzers verwachten dat de aanvullende zorg systematisch klasextern gebeurt en maken er nog te weinig een gedeelde verantwoordelijkheid van. De heterogeniteit binnen de leerlingenpopulatie nodigt alle teamleden uit om open te staan voor flexibele organisatievormen, zowel klasintern als klasdoorbrekend. Vanuit de zorgvisie zet het schoolteam sterk in op de communicatie en de samenwerking met ouders en met een brede waaier van externe partners. Deze samenwerking betekent een meerwaarde voor de onderwijs- en opvoedingsbenadering, zeker van taalzwakke en kansarme kinderen.

In beide afdelingen leveren de teamleden inspanningen om breed naar de ontwikkeling van de kinderen te kijken. Een digitaal kindvolgsysteem en een aantal richtinggevend schoolafspraken en plannings sturen de evaluatiepraktijk aan. In de kleuterafdeling gebeurt de evaluatie op basis van observaties en enkele genormeerde tests. In de lagere afdeling hanteren de onderwijzers methodegebonden en eigen toetsen. Deze worden aangevuld met de genormeerde testen van het leerlingvolgsysteem en de koepel eigen toetsen. Voor een aantal leergebieden en domeinen kan de observatie- en evaluatiepraktijk beter afgestemd worden op de visie en de inhoud van de leerplannen.

De teamleden werken met veel inzet en gedrevenheid en hebben een 'hart' voor de kinderen. Zij waarderen het stimulerend leiderschap voor hun inzet en hun menselijke stijl. Functionele schoolwerkplannen, diverse overlegstructuren en werkgroepen ondersteunen de betrokkenheid en de gelijkgerichtheid in deze grote school. De onderwijskundige samenwerking tussen de kleuter- en de lagere afdeling kan nog groeien. Enkele waardevolle initiatieven tonen aan dat de wederzijdse bereidheid daartoe er zeker is. Het beleid benut outputgegevens in mindere mate om de kwaliteit van haar werking systematisch en breed te evalueren en hierover in overleg te gaan met het team.

Het onderzoek naar de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de leer- en werkomgeving wijst uit dat de school systematisch tekorten opspoot en wegwerkt. Ze maakt gebruik van de controles en adviezen van deskundigen en houdt rekening met de opmerkingen. De onderwijsinspectie vertrouwt op het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende werkpunten vermeld in dit verslag aan te pakken en deliberaert de tekorten.

De school respecteert de geselecteerde overige regelgeving met uitzondering van de 28 lestijden onderwijs- en opvoedingsactiviteiten waarop de kinderen wekelijks recht hebben. Ook hier vertrouwt de onderwijsinspectie erop dat, zeker in de kleuterafdeling, een betere aansturing en opvolging tot een efficiënter gebruik van de onderwijstijd zullen leiden.

De onderwijsinspectie geeft voor beide afdelingen een gunstig advies wat betreft de onderzochte leergebieden Nederlands en muzische vorming.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

Nederlands
muzische vorming

Lager onderwijs - Leergebieden

Nederlands
muzische vorming

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Afstemming met partners
Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied Nederlands in voldoende mate na. De kleuteronderwijzers schenken veel aandacht aan talige interactie en het vergroten van de mondelinge taalvaardigheid van de kleuters. Ze bereiden de kleuters doelbewust en op een kindgerichte wijze voor op het leren lezen en schrijven. De kleuteronderwijzers brengen onder meer met genormeerde toetsen de talige competenties van de kleuters in het kindvolgsysteem in beeld. De leerbegeleiding focust op het garanderen van gelijke onderwijskansen voor alle kleuters.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied muzische vorming in voldoende mate na. De kleuteronderwijzers geven hun muzische aanbod vorm via een tot exploreren en experimenteren uitnodigende uitwerking van thema's. De kleuteronderwijzers creëren hiervoor een doordachte klasinrichting, met een rijk materiaalenaanbod en een gerichte hoekenverrijking. Bij de muzische uitwerking van de thema's is er een groeiende aandacht voor de doelen.

3.1.1.3 Kleuteronderwijs: Nederlands en muzische vorming

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De kleuteronderwijzers van de verschillende vestigingsplaatsen geven hun aanbod op een thematische wijze vorm. De thema's zijn vaak kalender- of seizoensgebonden. Leerkrachtafhankelijk krijgen de thema's in meer of mindere mate invulling vanuit de inbreng van de kleuters zelf. Geregeld leveren de verschillende gehanteerde bronnenmaterialen de inspiratie voor de themakeuze en -uitwerking. De concrete thema's sluiten meestal goed aan bij de beginsituatie, de interesses en de leefwereld van de kleuters.

Het schoolbestuur geeft duidelijke richtlijnen over het gebruik van planningsdocumenten. Alle kleuteronderwijzers hanteren consequent een koepeleigen instrument als belangrijkste referentiekader. Dit instrument is richtinggevend bij het plannen, uitvoeren, evalueren en bijsturen van het onderwijsleeraanbod en -proces. De kleuteronderwijzers waken over een evenwichtig activiteitenaanbod gespreid over de verschillende ervaringssituaties. Bij elke activiteit formuleren de kleuteronderwijzers dominante ontwikkelingsaspecten en meestal ook deelaspecten hiervan. In haar richtlijnen omschrijft het schoolbestuur het belang van het refereren naar de ontwikkelingslijnen en de leerplandoelen in de weekplanning en agenda.

De meeste kleuteronderwijzers volgen de richtlijnen van het schoolbestuur op een consistente wijze op. Hierdoor is een voldoende evenwichtig en samenhangend talig en muzisch aanbod gegarandeerd. Ondanks de groeiende aandacht voor de leerplandoelen bij de uitwerking van de thema's, blijven deze doelen voor vele kleuteronderwijzers nog te weinig het voornaamste referentiekader. Bovendien gebeurt de selectie van doelen bij de thema- en dagplanningen en bij de planningsfiches nog te vaak vanuit verantwoording en te weinig om doelgericht activiteiten vorm te geven.

De kleuteronderwijzers van eenzelfde leeftijdsgroep overleggen wekelijks vestigingsplaatsoverstijgend en formeel over het aanbod, de activiteitenplanning en de themakeuze. Dit overleg vergroot de gelijkgerichtheid en stimuleert de uitwisseling van materialen en ideeën. De thema's in de parallelklassen zijn geregeld gelijklopend. Kleuteronderwijzers benutten, zij het veeleer sporadisch, de vrijheid om een themakeuze te laten aansluiten bij de actualiteit of bij wat leeft in de eigen klas.

Over de leeftijdsgroepen heen leveren vooral informele uitwisseling en overleg inzichten op met betrekking tot het aanbod in een andere leeftijdsgroep. Functionele en formele schoolafspraken in functie van de graduele afstemming en verticale opbouw over de klasgroepen heen ontbreken nog in vrij grote mate. Vooral met het oog op een graduele opbouw van het muzisch aanbod en van de school- of instructietaal en woordenschat, laat het team kansen liggen. Ook de themabrieven en de weekschema's gebruiken de kleuteronderwijzers zelden om mekaar over de klasgroepen heen over het aanbod te informeren. Wel vormen een aantal ondersteunende documenten en bronnenmaterialen voor verschillende kleuteronderwijzers het richtsnoer met het oog op verticale opbouw. Over het gebruik van pictogrammen over de leeftijden heen maakte het team wel afspraken.

De kleuteronderwijzers schenken veel aandacht aan de talige interactie en het vergroten van de mondelinge taalvaardigheid van de kleuters. Ze creëren situaties die uitnodigen om taal te gebruiken en stellen hierbij doelgericht vragen met het oog op woordenschatontwikkeling. De kleuteronderwijzers zijn zich bewust van de noden van het groeiend aantal taalzwakkere kleuters. Tijdens geleide en vrije activiteiten krijgen de kleuters kansen om over ervaringen, gebeurtenissen en gevoelens te spreken. De meeste kleuteronderwijzers schenken hierbij geïntegreerd aandacht aan het luisteren en 'begrijpend luisteren' als voorbereiding op het latere begrijpend lezen. Naarmate kleuters ouder worden, vergroot de aandacht van de kleuteronderwijzers voor het spelen met taal om de ontluikende geletterdheid te stimuleren en te werken aan de schrijfvoorwaarden. Taalactiviteiten met aandacht voor auditieve en visuele discriminatie, analyse en synthese en rijmwoorden komen hierbij steeds meer aan bod.

De kleuteronderwijzers maakten hierover formele afspraken, ook met de onderwijzers van het eerste leerjaar. Zo ondersteunen in alle klassen van de oudste kleuters visuele materialen zoals pictogrammen, lettertekens, woorden en geregeld ook een woordenweb of lettermuur het voorbereidend lezen en schrijven. Schoolexterne begeleiders ondersteunen deze kleuteronderwijzers in een traject om de ontluikende geletterdheid van alle kleuters te stimuleren zodat zij het lees- en schrijfonderwijs in het eerste leerjaar met succes kunnen aanvangen. De bronnenmaterialen bij twee schrijfmotorische programma's ondersteunen zowel bij de jongste als bij de oudste kleuters de geïntegreerde ontwikkeling van de fijne motoriek. Hierbij benutten de kleuteronderwijzers muzische bewegingsoefeningen.

De kleuteronderwijzers geven hun muzisch aanbod vorm via een tot exploreren en experimenteren uitnodigende uitwerking van de thema's. Ze hebben hierbij aandacht voor beschouwen en creëren. Om een evenwichtig aanbod over de verschillende muzische domeinen te bewaken, hanteren de meeste kleuteronderwijzers een overzichtsbld waarop zij activiteiten per domein registreren. Toch ontbreekt een formele strategie om de leerplangerichtheid en de volledigheid van het aanbod op klas- en schoolniveau op een functionele wijze te bewaken. Dit geldt ook voor het leergebied Nederlands.

De kleuteronderwijzers leggen binnen het domein beeld geregeld de nadruk op het inoefenen van technieken zoals onder meer knippen, scheuren, kleven of stempelen. Hierdoor overweegt soms modelmatig werk in het klasbeeld. Impressies uit een persoonlijke, authentieke creatie en een eigen stijl ontwikkelen kennen nog groeikansen.

De kleuteronderwijzers ontwikkelen de culturele belangstelling van de kleuters onder meer via het aanbod aan culturele voorstellingen in de eigen of een aangrenzende gemeente. Kleuters brengen al eens een dans-, drama- of bewegingsvoorstelling in een woonzorgcentrum in de buurt of wonen een filmvoorstelling bij. Toonmomenten bieden kansen om over eigen of andermans werk te reflecteren. Soms nodigen de kleuteronderwijzers een auteur of ouders met muzische talenten uit op school.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

De kleuteronderwijzers kunnen de onderwijstijd nog beter aanwenden. Formele afspraken over de graduele afbouw van de tijd die de kleuters kunnen besteden aan jas-, plas- en eetmomenten ontbreken. In de 'centrumschool' zorgt de schoolgrootte geregeld voor een verlies aan onderwijstijd omdat het binnenkomen veel tijd vergt. Bovendien blijkt uit de planningsdocumenten en de gesprekken dat er wekelijks waardevolle onderwijs- en opvoedingstijd gaat naar administratieve taken.

Uit de klasobservaties blijkt dat de kleuteronderwijzers oog hebben voor een goed klasmanagement. Ze stimuleren de zelfsturing en de zelfstandigheid van de kleuters, onder meer door het gebruik van keuzeborden, toegankelijke en open rekken, contractwerk, pictogrammen en stappenplannen. De kleuteronderwijzers hanteren een zorgzame en ontwikkelingsstimulerende begeleidingsstijl met aandacht voor welbevinden als basis voor ontwikkelen en leren. Gemoedelijkheid en oog voor positieve feedback kenmerken de omgangsstijl. De naamgeving van de klassen en het gebruik van klaspoppen illustreren eveneens de kindgerichtheid.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

De kleuteronderwijzers creëren doorgaans een doordachte klasinrichting, met een rijk materialenaanbod, een gerichte hoekenverrijking en functionele schilder- en knutselhoeken. Ze verrijken de klas met talige en muzische elementen die meestal nauw aan het thema gelieerd zijn. Een illustratie daarvan vormen vertelmateriaal en de tot kasteel of fotostudio omgetoverde hoeken. Uitnodigende boekenhoeken met een boekenaanbod gekoppeld aan het actuele thema, het voorleesproject voor de taalzwakkeren en de verteltassen weerspiegelen de aandacht van alle kleuteronderwijzers voor het stimuleren van leesplezier.

De kleuteronderwijzers beschikken over voldoende ontwikkelingsmaterialen, al is de ICT-uitrusting in sommige klassen wat verouderd en minder betrouwbaar. Muzische en taalmaterialen zijn op klas- en schoolniveau in voldoende mate aanwezig. De materialen op de verkleedzolder en in de mediatheek zijn voor iedereen beschikbaar en worden passend ingezet.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem
Gericht op bijsturing

De kleuteronderwijzers evalueren de kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes met betrekking tot de beide leergebieden in de focus hoofdzakelijk op basis van observaties. Om de competenties met betrekking tot auditieve en visuele discriminatie, links-rechtsoriëntatie, schrijfmotoriek en een aantal technische muzische vaardigheden in kaart te brengen, beschikken de kleuteronderwijzers over kijkwijzers. Een aantal kleuteronderwijzers gebruikt deze kijkwijzers als leidraad bij de observaties, anderen gebruiken deze als in te vullen instrument om te komen tot een klasoverzicht. De observaties gaan over het algemeen nog te weinig uit van de visie en inhoud van de leerplannen en zijn verscheiden in kwaliteit.

De zorgcoördinator en de leeftijdsgebonden zorgleerkrachten noteren de observaties met betrekking tot de klasinterne extra zorg- en ondersteuningsactiviteiten gestructureerd in een logboek. Ter voorbereiding van de klassenraden vullen de kleuteronderwijzers in overleg met de zorgleerkracht een 'zorgkader' in. Dit overzicht brengt de noden op klasniveau overzichtelijk in kaart. Samen met de verslagen van het multidisciplinair overleg (MDO) in het kindvolgsysteem, vervolledigen deze klasoverzichten het beeld van de ontwikkeling van elke kleuter.

Op schoolniveau zijn er weinig richtinggevende afspraken over het scoren van de talige en muzische ontwikkeling in het 'zorgkader' of over de observaties. De kwaliteit ervan is daardoor leerkrachtafhankelijk en gaat nog beperkt uit van relevante leerplandoelen. Het kleuterteam is zich hiervan bewust en geeft zelf aan nood te hebben aan gerichte observatie- en testinstrumenten, zeker in verband met de taalvaardigheid van de oudste kleuters.

De uitslagen op enkele genormeerde toetsen geven voor de kleuters van de tweede en derde kleuterklas wel al een duidelijker beeld over een aantal taalaspecten. De kleuteronderwijzers kijken ook doelgericht naar de lees- en schrijfvoorwaarden bij de oudste kleuters. Het team overweegt momenteel of het afnemen van alle genormeerde toetsen bij elke kleuter een meerwaarde vormt. Ook gebruikt het team nog te weinig de resultaten van de taalvaardigheidstoets die bij de start van het eerste leerjaar wordt afgenomen om de eigen taalwerking te evalueren en eventueel bij te sturen.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Het kleuterteam stemt haar leerbegeleiding al enkele schooljaren bewust af op de wijzigende instroomkenmerken van de kleuters. Vooral de talige competenties, en in mindere mate de muzische, komen hierbij aan bod. Met veel inzet en engagement trachten zij zo de groeiende instroom aan kansarme en anderstalige kleuters gelijke kansen te geven. Met het project 'boekbaby's' start de taalstimulering van de peuters al in een voorschoolse fase. Ouders die de Nederlandse taal niet machtig zijn, ondersteunt de school zo nodig met een tolk. Dankzij de samenwerking met de schoolopbouwwerker en de huisbezoeken krijgen de kleuteronderwijzers inzicht in de kansarmoedeproblematiek en verkleint de afstand tussen school en gezin. Om de leerbegeleiding met en door ouders te optimaliseren, zetten de kleuteronderwijzers in op ouderbetrokkenheid, onder meer via themabrieven, infoavonden en oudercontacten.

De kleuteronderwijzers bespreken de evaluatie- en observatiegegevens met de zorgleerkrachten tijdens de klassenraden en de wekelijkse overlegmomenten en met de zorgcoördinator en het CLB tijdens het MDO. De aandacht voor de ontluikende geletterdheid bij de oudste kleuters kadert in een kwaliteitsvolle preventieve basiszorg. De klasinterne begeleiding door de zorgleerkrachten draagt samen met de differentiatie maatregelen van elke kleuteronderwijzer bij tot een degelijke verhoogde zorg. Een illustratie hiervan vormt het gedifferentieerd aanbod in de contractwerkjes bij de oudste kleuters.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

De kleuteronderwijzers professionaliseerden zich de afgelopen schooljaren vooral met betrekking tot het leergebied Nederlands. Ook de bronnenmaterialen dragen voor dit leergebied bij tot de deskundigheidsbevordering. De kleuteronderwijzers van de oudste kleuters hospiteerden bij de onderwijzers van het eerste leerjaar. Een pedagogisch begeleider ontwikkelt met het kleuterteam een taalbeleidsplan. Schoolinterne filmopnames worden soms benut om van elkaar te leren. De kleuteronderwijzers maakten vrij recent kennis met het leerplan media.

3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor Nederlands in voldoende mate. Het onderwijsaanbod is volledig, evenwichtig en samenhangend. In een veilige en positieve klassfeer krijgen de leerlingen veel kansen om doelgericht en op hun niveau met taal om te gaan. De gerichte acties, onder meer in functie van de leesbevordering en de zelfsturing, missen hun effect niet. De overlegmogelijkheden, de interne en externe ondersteuning en de schooleigen leerlijnen en afspraken geven de onderwijzers houvast. Ze volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen. Dit leergebied krijgt veel aandacht binnen de leerbegeleiding.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Voor de volledigheid en de graduele opbouw van het onderwijsaanbod baseren de onderwijzers zich op onderwijsleerpakketten. Rekening houdend met het leerplan en hun ervaring voeren zij soms een aantal bijstellingen door. Voor taalzwakkere leerlingen zijn de inhouden en het taalgebruik soms te hoog gegrepen. Aanvullende woord- en tekstverklaringen zijn geregeld nodig. De verticale opbouw voor spelling wordt verzekerd door een aparte leergang gekoppeld aan bijkomende schoolafspraken, geheugensteuntjes en stappenplannen. Specifieke aandacht voor de graduele opbouw van onder meer school- en instructietaal en (reken)begrippen was nog niet aan de orde.

Vanuit de methodegebonden thema's zorgen de onderwijzers zoveel mogelijk voor realistische taalsituaties en functionele taaltaken. In hun dagplanning noteren zij eigen of leerplandoelen en een kort lesverloop om de lesinhoud te duiden en te richten. Het valt op dat sommige onderwijzers vanuit verantwoording soms erg veel doelen registreren. Alle domeinen komen voldoende aan bod, zij het soms vrij cursorisch, zeker voor de domeinen lezen (technisch en begrijpend) en schrijven (spelling en stellen). In het tweede leerjaar groeit de aandacht om deze domeinen meer geïntegreerd te benaderen. De domeinen luisteren en spreken worden in alle klassen veelal in samenhang aangeboden. De spreek- en luistervaardigheden komen ook in de andere leergebieden geïntegreerd aan bod.

Behoorlijk wat leerlingen zijn niet-Nederlandstalig of minder taalvaardig. De toegenomen taaldiversiteit stelt de school voor uitdagingen. Daarom zet het team vanaf de kleuterafdeling op een speelse manier sterk in op taalvaardigheidsonderwijs, ontluikende geletterdheid en in de eerste graad op leesbevordering en leesbegrip. De school krijgt hiervoor externe ondersteuning. Alle leerkrachten nemen initiatieven om de kinderen in contact te brengen met boeken en om hun leesplezier te stimuleren. Zo is er regelmatig bezoek aan de bibliotheek, aandacht voor voorlezen en boekbesprekingen. Ook de gedichtendag, de actualiteit en spreekbeurten worden aangegrepen om de taalvaardigheid van kinderen te verhogen.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

De onderwijzers voorzien in overeenstemming met de richtlijnen van het leerplan voldoende onderwijstijd voor het leergebied Nederlands. In de eerste graad gaat er extra leertijd naar 'connectlezen'. Vanaf het vijfde leerjaar kiest het team ervoor de kinderen een goede typevaardigheid bij te brengen als voorbereiding op hun verdere studies en hun integratie in de digitale maatschappij. Hiertoe besteden de leerlingen van de bovenbouw via een interactieve lesmethode in de computerklas wekelijks een halve lestijd aan blind typen. Geregeld leggen de kinderen een vaardigheidsproef af waarvan de resultaten worden weergegeven in een typerapport of -diploma.

Rekening houdend met de beschikbare klasgrootte schakelen de onderwijzers werk- en groeiperingsvormen in die dialoog en interactie tussen de leerlingen bevorderen. De heterogeniteit van de klasgroep wordt hierbij positief aangewend. Vormen van coöperatief leren komen in de meeste klassen voor. Tijdens hoeken- of contractwerk bieden de onderwijzers afwisselende taken aan als speelse verwerking, oefening en herhaling. Leerstrategieën, stappenplannen en zelfcorrectiemateriaal ondersteunen de zelfstandigheid van de kinderen.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

Het nodige materiaal om te beantwoorden aan de leerplandoelen is voorhanden. In nagenoeg alle klassen is er een klasbibliotheek en/of leeshoek en maken de onderwijzers dankbaar gebruik van het digitale bord en wandplaten ter ondersteuning van het leerproces. Ook de schoolradio, computers in de klas en de ICT-klas worden ingeschakeld. De mediacoach informeert de leerkrachten regelmatig over interessante en bruikbare (oefen)sites voor in de klas. Sommige klascomputers functioneren echter onvoldoende en de internetverbinding laat soms te wensen over.

Het gebruik van pictogrammen als ondersteuning komt meer en meer aan bod, zowel in de klasbeelden als in de communicatie met de ouders. Voor anderstalige nieuwkomers heeft de school een onthaal- en stappenplan en zijn er waardevolle materialen in ontwikkeling.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Gericht op bijsturing

De leerlingresultaten op de methodegebonden toetsen bieden de onderwijzers een eerste en belangrijke indicatie om de leervorderingen in te schatten. Zij vullen deze aan met eigen toetsen en genormeerde testen voor technisch lezen, spelling en voor de algemene taalvaardigheid bij de aanvang van het eerste leerjaar. De analyse van de resultaten wordt aangewend voor de leerbegeleiding op kind- en groepsniveau. Genormeerde testen die peilen naar het leesbegrip zijn niet opgenomen in het leerlingvolgsysteem. Hierdoor worden kansen gemist om de kinderen ook voor dit aspect systematisch en doelgericht op te volgen. De leerlingen van het vierde en het zesde leerjaar nemen op het einde van het schooljaar deel aan de netgebonden toetsen. Ook deze leveren voor Nederlands outputgegevens op, al doet de school er nog weinig mee. Ze gaven nog geen aanleiding tot een systematische en brede zelfevaluatie van dit leergebied op afdelingsniveau.

Voor de meeste domeinen is de evaluatiepraktijk evenwichtig en representatief. Soms krijgen de leerlingen ook de kans om zichzelf of klasgenoten te evalueren. Voor de evaluatie van creatief schrijven en spreken ontbreken gelijkgerichte criteria en schoolafspraken om tot een doelgerichte en transparante evaluatie- en rapporteringspraktijk te komen. Het leerrapport en de mondelinge toelichting tijdens de oudercontacten bieden ouders heel wat informatie over de talige ontwikkeling van hun kind. Gedifferentieerde evaluatie komt, na overleg met de betrokken leerlingen en ouders, sporadisch voor en wordt weergegeven op het rapport.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Zorg
Beeldvorming

De onderwijzers zijn verantwoordelijk voor de eerstelijnszorg. Op basis van observaties en naar aanleiding van de analyse van resultaten, voorzien zij remediëring of differentiatie voor groepjes of individuele leerlingen. Uit observaties en gesprekken blijkt dat er oog is voor tempo- en niveaudifferentiatie zowel voor de zwakkere als voor de sterkere leerlingen. De onderwijzers maken hiervoor gebruik van de differentiatiemogelijkheden in de onderwijsleerpakketten, van aanvullende oefenbundels en van ondersteunende hulpmiddelen. Taalzwakkere leerlingen kunnen soms rekenen op vormen van preteaching. Voor leerlingen met een geattesteerde leerstoornis past het team in overleg met de ouders stimulerende, compenserende of dispenserende maatregelen toe. De zorgleerkrachten ondersteunen taalzwakkere kinderen vraaggestuurd, in hoofdzaak voor spelling, technisch lezen en schrijfmotoriek.

Het digitale kindvolgsysteem, de overgangsgesprekken en de overzichtelijke klasbeelden en informatiefiches ondersteunen de beginsituatiebepaling voor de volgende klasleerkracht. De school neemt doelgerichte maatregelen om de overgang tussen de kleuter- en de lagere afdeling voor de taalzwakkere kinderen meer slaagkansen te geven.

3.1.1.5 Lager onderwijs: muzische vorming

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor het leergebied muzische vorming in voldoende mate. De gezamenlijke groei van het team in zowel het evenwicht als in de doelgerichtheid van het aanbod, als in een muzisch verantwoorde aanpak, geven hiervoor de nodige indicaties. Diverse bronnenmaterialen, een koepel eigen leerlijn en overzichtslijsten bieden inspiratie en houvast. Het muzisch kernteam is strategisch samengesteld en stuurt het ontwikkelingsproces aan dat het team momenteel doorloopt.

Curriculum	Het team stapte in een ontwikkelingstraject om het aanbod voor muzische
Onderwijsaanbod	vorming breder en doelgerichter invulling te geven vanuit de visie van het
<i>Referentiekader</i>	leerplan. De school doet hiervoor een beroep op de pedagogische
<i>Planning</i>	begeleidingsdienst en richtte een 'muzisch kernteam' op. Hieraan participeert
<i>Evenwichtig en volledig</i>	een vertegenwoordiging van ieder leerjaar. De pedagogisch directeur en de
<i>Samenhang</i>	schoolinterne mediacoach coördineren en coachen de werkgroep samen met de
	externe ondersteuner. De 'leerjaarvertegenwoordigers' zorgen, indien nodig,
	voor de doorstroming van informatie van het muzisch kernteam naar de andere
	teamleden en omgekeerd.
	Het team is zich bewust van de uitdaging om dit leergebied verder
	samenhangend en evenwichtig uit te werken en de volledigheid van het aanbod
	functioneel te bewaken in relatie tot de leerplandoelen. De meeste onderwijzers
	nemen hun verantwoordelijkheid om het aanbod te verbreden en ook aan de
	domeinen media, bewegingsexpressie en drama de nodige aandacht en diepgang
	te schenken. Vanuit een rijke variatie aan activiteiten en opdrachten laten zij hun
	leerlingen proeven van diverse facetten binnen de muzische domeinen. Hiervoor
	putten zij uit eigentijdse bronnenmaterialen, ervaring en interesses. De muzische
	activiteiten kaderen geregeld, zeker in de onderbouw, binnen het klasthema voor
	wereldoriëntatie of Nederlands.
	Het domein muziek is op schoolniveau toegewezen aan meerdere
	muzieklerkrachten. Zij geven wekelijks aan de verschillende klasgroepen van de
	onderbouw één lestijd en aan de klassen van de bovenbouw een halve lestijd
	muziek. Schoolorganisatorische redenen liggen aan de basis van deze keuze.
	Tijdens de muzieklessen komt het domein bewegingsexpressie geregeld op een
	geïntegreerde manier aan bod.
	Het team hanteert een muzische leerlijn aangereikt door de koepel en een
	uniform registratieformulier over de leerjaren heen. De meeste onderwijzers
	ordenen hiermee hun activiteiten aanbod binnen de vijf domeinen en binnen 21
	algemene doelen. Op deze manier wil het team 'blinde vlekken' in het aanbod in
	kaart brengen. Vertrekken vanuit de leerplandoelen en daarop activiteiten enten,
	is nog in mindere mate een schoolkenmerk. Het digitale agendasysteem is
	momenteel nog niet ondersteunend om te komen tot een functioneel overzicht
	van de leerplandoelen die nog niet aan bod kwamen. Het beleid onderneemt
	stappen om dit bij te sturen.

In de klassen wordt het aanbod binnen de vijf muzische domeinen veelal op een kindgerichte manier gevisualiseerd. In hun agenda noteren de onderwijzers eigen en/of leerplandoelen. Het jaarplan is in de meeste klassen een opsomming van de muzische activiteiten geordend per maand en per domein. De onderwijzers hebben weinig zicht op het muzische aanbod in de vorige of volgende klasgroepen en op overlappings- of breuklijnen. Het team beseft dan ook dat het nog een weg heeft af te leggen op het vlak van verticale samenhang en graduele opbouw van het aanbod.

Uit de klasobservaties, de gesprekken en de planningsdocumenten blijkt dat de visie en de uitgangspunten van muzische vorming in de actuele praktijk veelal aanwezig zijn. Zowel het beschouwende als het creatieve aspect en de open opdrachten krijgen in de meeste klassen aandacht. De onderwijzers stimuleren hun leerlingen om zelf ideeën te bedenken en om experimenterend om te gaan met muzische middelen en opdrachten. De aandacht en de ruimte voor persoonlijke expressie kennen globaal gezien nog wel een groeimarge.

De deelname aan culturele activiteiten, de uitwerking van klasdoorbrekende projecten en de leeruitstappen bieden leerlingen extra mogelijkheden om in diverse contexten muzische impulsen op te doen.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

Conform het advies van de onderwijskoepel reserveert de school in de lessenroosters de nodige lestijden voor muzische vorming. Meerdere onderwijzers vullen deze structurele lestijden soms aan met muzische tussendoortjes.

Ook in de muzische lessen wisselen groeps-, partner- en zelfstandig werk elkaar af. De sociale vaardigheden en de zelfsturing komen hierdoor op een geïntegreerde manier aan bod. Sommige klaslokalen zijn te klein om met een grote groep leerlingen gelijktijdig aan bewegingsexpressie te doen. Vooral in de bovenbouw is er nood aan een ruimte die zich daar beter toe leent. De muzikleerkrachten beschikken wel over een grote ruimte waar voldoende instrumenten en didactische hulpmiddelen beschikbaar zijn om alle leerlingen zinvol te laten musiceren.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

Op school zijn de nodige materialen, instrumenten en toestellen aanwezig om de leerplandoelen van de verschillende muzische domeinen te implementeren. De meeste onderwijzers maakten een inventaris van de klasmaterialen, ook voor muzische vorming. Het digitaal platform wordt nog niet gebruikt om een inventaris op schoolniveau voor iedereen beschikbaar te stellen en actueel te houden. Ook de digitale borden worden adequaat ingezet in functie van muzische vorming. De meeste onderwijzers houden er rekening mee dat niet alle kinderen thuis over de nodige media zoals een computer, een digitaal fototoestel of een printer beschikken om een thuisopdracht te maken en zoeken veelal naar een passende oplossing.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief

Op schoolniveau zijn er geen afspraken om de muzische competenties van de leerlingen op een gelijkgerichte en transparante wijze te evalueren. De evaluatie- en rapporteringspraktijk is nog weinig afgestemd op relevante leerplandoelen. Onderwijzers beslissen autonoom wat voorwerp van evaluatie is en hoe ze evalueren. Alternatieve evaluatievormen komen nog beperkt aan bod.

Tijdens de bijgewoonde activiteiten kregen de leerlingen meestal constructieve feedback van de onderwijzer of van klasgenoten. In een aantal klassen zijn er aanzetten om samen met de leerlingen te reflecteren over hun muzisch proces en product. De meeste onderwijzers richten deze reflecties nog weinig vanuit vooraf afgesproken criteria of aandachtspunten.

Rapporteringspraktijk
Evenwichtig en volledig

Vijfmaal per jaar ontvangen de leerlingen een perioderapport. Per periode evalueren de onderwijzers minimaal één muzisch domein. Ze noteren de activiteit of opdracht die voorwerp van evaluatie is en beoordelen deze met een lettercode. De lettercode geeft meestal een waardering weer van de inzet of de betrokkenheid. Specifieke muzische vaardigheden evalueren de onderwijzers in mindere mate. Het aantal domeinen dat per perioderapport opgenomen wordt, is leerkrachtafhankelijk en vertoont soms grote verschillen.

De foto's op de website bieden de ouders een kijk op een aantal muzische activiteiten. Soms organiseren de teamleden toonmomenten zoals het schoolfeest, het sinterklaasfeest of de afsluiting van een thema- of projectweek waarbij de leerlingen kunnen tonen wat ze op muzisch vlak in hun mars hebben.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

De onderwijzers hebben er oog voor dat leerlingen elkaar kunnen helpen of van elkaar kunnen leren. Indien nodig krijgen ze extra stimulansen en ondersteuning van de klas- of muziekleerkracht. In het leerlingendossier en tijdens het zorgoverleg is er weinig aandacht voor dit leergebied. Emotionele, motorische of psychosociale problemen die een impact kunnen hebben op de muzische ontwikkeling krijgen wel een plaats in het dossier. Bij de aanvang van het schooljaar hebben de onderwijzers in mindere mate zicht op de muzische competenties of talenten van de leerlingen.

Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

In het verleden kwamen diverse nascholingsinitiatieven aan bod die het team onderdompelden in een 'muzisch bad'. Deze kennismakingsmomenten met de visie en de verschillende domeinen van het leerplan, hadden veeleer een inspirerend en verkennend karakter. Ze resulteerden niet in een gelijkgerichte implementatie van dit leerplan.

Het muzische kernteam reikt sedert kort een aantal inspirerende documenten aan die de deskundigheid van de teamleden op muzisch vlak vergroten. Illustratief hiervoor zijn de koepeleigen leerlijn en de kijkwijzer voor een goede muzische les. Momenteel krijgt het leerplan mediaopvoeding extra aandacht tijdens personeelsvergaderingen en deelteamgerichte navormingen. De mediacoach neemt hierbij het voortouw en ontwikkelde in overleg een visietekst. Hij maakte op basis van een schriftelijke bevraging een beginsituatiebepaling betreffende de leerplandoelen media. Dit resulteerde in een bruikbaar overzicht met schooleigen sterktes en aandachtspunten. Het mediateam gaat hier doelgericht mee aan de slag.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Het schoolteam controleert en verbetert naast de organisatie van het welzijnsbeleid zowel de bewoonbaarheid en veiligheid als de gezondheid en hygiëne in haar instelling. Dit gebeurt op een systematische wijze, hetgeen onder meer blijkt uit de wijze waarop zij in deze grote en complexe organisatie het welzijnsbeleid vormgeeft.

De pedagogische eenheid 'Kleuter- en Lagere scholen Sint-Michiel Leopoldsburg' beschikt in de 'centrumschool' immers over drie locaties op een uitgestrekte campus. Zij deelt deze campus met de secundaire 'Middenschool en Bovenbouw Sint-Michiel'. Daarnaast beheert zij de vestigingsplaatsen Strooiendorp en Geleeg. De administratieve directeur neemt de functie van lokale preventieadviseur op. De preventieadviseur van de secundaire scholen en de centrale preventieadviseur van het schoolbestuur ondersteunen de lokale preventieadviseur. Zowel in de 'centrumschool' als op de vestigingsplaatsen wordt de lokale preventieadviseur geconfronteerd met infrastructurele problemen en hieruit voortvloeiende tekorten op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Met het oog op een verbetering van de situatie en in het kader van een mogelijke herinrichting van de campus, stellen de betrokken scholen in overleg met het schoolbestuur een masterplan op. Tevens lopen verschillende nieuwbouw- of renovatiedossiers. De onderwijsinspectie omschrijft hieronder de belangrijkste tekorten.

Met betrekking tot de organisatie van het welzijnsbeleid agendeert de school recent het welzijnsbeleid op de vergaderingen van het LOC (lokaal onderhandelingscomité). De externe dienst voor preventie en bescherming op het werk voerde minder dan twee jaar geleden een rondgang uit. Dit was voorheen niet steeds het geval. De lokale preventieadviseur plant proactief de opvolging van zowel de eigen rondgang als deze door de externe dienst in het globaal preventieplan en in het jaaractieplan.

Uit de controles en adviezen van de externe controlediensten en de preventieadviseurs, blijken er een aantal tekorten op het vlak van bewoonbaarheid en veiligheid. De beschikbare overdekte speelplaats voldoet niet overal. De directeur maakte de nodige afspraken om incidenten te voorkomen.

De vaststellingen van de deskundigen betreffende de gezondheid en hygiëne, stemmen overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkt. Ook hieruit blijken een aantal tekorten. De school beschikt niet overal over gescheiden toiletten voor jongens en meisjes, noch over een aangepast toilet voor personen met een functiebeperking of handicap. Ook voldoet het aantal toiletten niet overal. De lokale preventieadviseur onderneemt stappen voor de opmaak van een legionellabeheersplan. Tenslotte beschikt de school niet altijd op alle vestigingsplaatsen over een gebrevetteerde hulpverlener.

De onderwijsinspectie deliberaert de tekorten voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'. Omwille van de systematiek waarmee het schoolteam de tekorten opspoot en wegwerkt, de realisatie van kleinere (tussentijdse) oplossingen en de aandacht voor proactieve acties, vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende tekorten weg te werken.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• het recht op inzage door de ouders en hun recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, waaronder de evaluatiegegevens die worden verzameld door de school	ja
• informatie over extra-murosactiviteiten	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen, met inbegrip van een preventieve schorsing, een tijdelijke uitsluiting of een definitieve uitsluiting en inzake de beroepsprocedure, inbegrepen het hanteren van redelijke en haalbare termijnen	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend, met inbegrip van de beroepsprocedure	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's, leerlingenevaluatie en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad, de schoolraad en de ouderraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	neen

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Afstemming met partners

Doelgerichtheid In haar pedagogisch project expliciteert het overkoepelend beleid dat het belangrijk is om bruggen te bouwen tussen school en buitenwereld en in het bijzonder tussen de school en de lokale gemeenschap. Hierbij staat een participatieve deelname centraal van allen die met de schoolgemeenschap te maken hebben. De ouders worden aanzien als belangrijke partners om de ontplooiing van de kinderen mee te ondersteunen. Het beleid verantwoordt vanuit haar zorg voor de kans- en taalarmen de energie die ze investeert in een kwaliteitsvolle samenwerking met relevante partners in het kader van kansarmoede en taalontwikkeling.

Bij de samenwerkingsverbanden die de school aangaat, staan een kwaliteitsvolle uitbouw van het onderwijs- en opvoedingsgebeuren en de uitstraling van de school steeds centraal. Het team ziet zowel de verplichte als de zelfgekozen samenwerkingsverbanden als een kans om contacten te leggen of externe deskundigheid aan te spreken en binnen te brengen. Dit ondersteunt en versterkt het team op diverse gebieden.

Voor heel wat samenwerkingsverbanden of projecten met externen legt de school in onderling overleg duidelijke doelen en afspraken vast die bijdragen tot een optimale afstemming. Illustratief hiervoor zijn de afspraken die de school maakt met het Centrum voor Basiseducatie (project 'gezinsleren'), met de voortgezette lerarenopleiding (project 'gedeelde zorg'), met de vijfdejaars van het secundair onderwijs op dezelfde campus (voorlees- en huiswerkproject) en met externe therapeuten. Ook de samenwerking met de pedagogische begeleiding en het CLB (Centrum voor Leerlingenbegeleiding) wordt in beleidsplannen met strategische en operationele doelen geformaliseerd.

Ondersteuning Bij de samenwerking met externe partners is er op een systematische manier aandacht voor een vlotte communicatie en gegevensuitwisseling. De pedagogische directeurs en de zorgcoördinatoren vormen de brug tussen ouders, leerkrachten en externe partners en coördineren de acties. Voor de betrokken teamleden is het duidelijk welke inbreng ze van de verschillende partners kunnen verwachten. Meerdere overlegstructuren, communicatiekanalen en de open schoolcultuur faciliteren de informatiedoorstroming en de inbreng van de teamleden, ook wat betreft de samenwerking met externe schoolbetrokkenen.

De afsprakennota met het CLB vermeldt doelgerichte acties die kaderen binnen de schoolprioriteiten of die voortvloeien uit de jaarlijkse evaluatie. Bij de voorbereiding, de uitwerking en de organisatie van de curriculumdifferentiatie doet de school nog te weinig een beroep op de ondersteuning van externe partners die hierbij een relevante meerwaarde kunnen betekenen zoals onder meer het CLB en de middenschool op dezelfde campus.

Vanuit het geloof dat gezinnen versterken ook de kinderen versterkt, zet de school uitdrukkelijk in op ouderwerking. Daarvoor doet ze onder meer een beroep op de ouderraad en de schoolopbouwwerker. Het team werkt aan een goede communicatie en samenwerking met ouders en aan de stimulering van onderwijsondersteunend gedrag. De zorgcoördinator van de kleuterafdeling investeert heel wat tijd in huisbezoeken bij de nieuwe kleuters.

Doeltreffendheid Het schoolteam gaat zowel informeel als formeel na in welke mate de betrokken partners tevreden zijn over de samenwerking en of het partnerschap een meerwaarde betekent voor de kinderen, de teamleden en de school. De diverse samenwerkingsverbanden resulteren duidelijk in professionalisering van het team, in aanpassingen in de onderwijs- en opvoedingsbenadering van taalzwakke of kansarme kinderen en in stappenplannen of protocollen, onder meer in het kader van zorg. Op basis van de vooropgestelde doelen en afspraken evalueren de betrokkenen de doeltreffendheid van de samenwerking en zijn bijstellingen al dan niet aan de orde.

De pedagogische directeurs en de zorgcoördinatoren investeren veel tijd in de uitbouw en de opvolging van de samenwerkingsverbanden en participeren hierbij nogal eens aan dezelfde overlegmomenten. Zij verwoorden een aantal voordelen van het 'samen aanwezig zijn' maar een kritische reflectie over de noodzaak hiertoe in functie van een efficiëntere taakverdeling en een haalbare taakbelasting was nog niet aan de orde.

Ontwikkeling De samenwerking met externe instanties is voor deze school een dynamisch gegeven. Het houdt teamleden alert voor nieuwe ontwikkelingen die de begeleiding van de (meest kwetsbare) kinderen ten goede komt. Het beleid streeft voortdurend naar een verbetering van de samenwerking met bestaande partners vanuit de signalen die ze opvangt en de reflecties die ze maakt. De school staat ook open voor nieuwe samenwerkingsverbanden om te kunnen inspelen op actuele ondersteuningsnoden of onderwijsontwikkelingen.

4.2 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid De leerbegeleiding is een van de steunpilaren van het schoolbeleid. Ze kan bogen op een sterke organisatie op schoolniveau. De zorgvisie bevindt zich in een ontwikkelingsproces. Het zorgteam van de lagere afdeling stelde een nieuw zorgvadecum op waarin de opdrachten van de leerkrachten geconcretiseerd zijn in een zorgcontinuüm dat de verschillende fasen van de leerbegeleiding aangeeft. Binnen de preventieve basiszorg krijgen een goede basisdidactiek en een krachtige leeromgeving veel aandacht. In de fasen van verhoogde zorg en uitbreiding van zorg, formuleert het team diverse differentiatiemaatregelen. Het beleid van de kleuterafdeling streeft naar afstemming met dit vademecum. Een studiedag voor het hele team is gepland ter verkenning van dit nieuwe beleidsdocument.

Diverse beleidsplannen geven richting aan het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid. In de planningsdocumenten formuleert het team concrete acties met doelen op school-, leerkracht- en kindniveau. Ook uitdagingen op lange termijn zijn opgenomen in de beleidsplannen. In de kleuterafdeling krijgen de ontluikende geletterdheid, de fijne motoriek, de zelfsturing en de ouderbetrokkenheid veel aandacht binnen de preventieve basiszorg. In de lagere afdeling staan de ouderbetrokkenheid en de taalvaardigheid van de kinderen eveneens centraal evenals het socio-emotionele welzijn.

Ondersteuning In beide afdelingen zijn de klasleerkrachten verantwoordelijk voor een brede, klasinterne basiszorg. Zij krijgen ondersteuning van de zorgteams. Iedere afdeling heeft een eigen zorgteam dat wekelijks overlegt en het zorgbeleid coördineert.

In de kleuterafdeling maken de pedagogisch directeur, de zorgcoördinator, de leerkrachten bewegingsopvoeding en de zorgleerkrachten er deel van uit. De onderwijskundige ondersteuning en opvolging door de pedagogisch directeur is veeleer beperkt. Hij is er zich van bewust dat schoolorganisatorische en administratieve taken en vergaderingen veel tijd vergen. De zorgcoördinator heeft ruime onderwijservaring, ook in de zorg. Zij ondersteunt in belangrijke mate de beleidsmatige continuïteit en aansturing in de kleuterafdeling. De jaarplanning zorg en de cyclus van het handelingsgericht werken doorheen het jaar, bieden de teamleden houvast en duidelijkheid en getuigen van een coherente aanpak. De zorgleerkrachten worden vestigingsplaatsoverstijgend toegewezen aan de klassen van een bepaalde leeftijd. In overleg met de klasleerkrachten ondersteunen zij klasintern de differentiatie. De noden van zorgkleuters vormen daarbij het uitgangspunt. De leerbegeleiding gaat zowel naar kleuters die meer uitdaging nodig hebben als naar kleuters die behoefte hebben aan doelgerichte extra ondersteuning.

In de lagere afdeling maken de pedagogisch directeur, de zorgcoördinator, de ICT-coördinator en de zorgleerkrachten deel uit van het zorgteam. De laatste jaren was er weinig continuïteit in de samenstelling van dit team hetgeen de beleidsmatige aansturing, de ondersteuning en de opvolging van de leerbegeleiding beïnvloedde. Rekening houdend met hun expertise en/of onderwijservaring wijst het beleid de zorgleerkrachten toe aan de klassen van een bepaald leerjaar. In overleg met de klasleerkrachten ondersteunen zij klasintern of -extern de differentiatie in hoofdzaak voor Nederlands en wiskunde. Zij ontwikkelen materialen, oefenbundels, huiswerk en toetsen op maat en staan ook in voor de begeleiding en remediëring in kleinere groep. Sommige leerkrachten verwachten nog steeds dat de aanvullende zorg systematisch klasextern gebeurt. Diverse stappenplannen, schoolafspraken en leerlijnen ondersteunen de preventie van leerproblemen. De expertise om heldere zorgvragen te formuleren en de deskundigheid van de teamleden om klasintern te differentiëren, zijn groeiende. De onderwijzers maken gebruik van het differentiatiemateriaal in de onderwijsleerpakketten of zetten soms ICT en correctiesleutels in om leerlingen zelfstandig en op hun niveau te laten oefenen. Ook voor kinderen met leervoorsprong voorziet het team verdiepende opdrachten of oefeningen.

In beide afdelingen zetten de teamleden sterk in op het welbevinden en de preventie van probleemgedrag. Een gestructureerd school- en klasklimaat met bijzondere aandacht voor een respectvolle en positieve omgang, zorgt voor een gevoel van veiligheid en rust. Groepsoverzichten, zorgkaders en het digitale kindvolgsysteem dragen samen met de overgangsbesprekingen bij tot een goede beginsituatiebepaling en beeldvorming. Diverse initiatieven ondersteunen de overgang van de kleuterafdeling naar het lager en van het lager naar het secundair onderwijs.

Doeltreffendheid Het team volgt de doeltreffendheid van de leerbegeleiding vooral op kindniveau op. De teamleden evalueren de effecten van de acties binnen de leerbegeleiding op het zorg- of leeftijdsoverleg en op personeelsvergaderingen.

In de kleuterafdeling zijn deze evaluaties vooral gebaseerd op de observaties van teamleden. De outputgegevens bij de aanvang van de lagere afdeling worden nog te beperkt ingezet om de doeltreffendheid van de leerbegeleiding en de aanvullende zorglestijden op een objectieve, systematische en brede manier in beeld te brengen. De resultaten van de genormeerde testen bij de oudste kleuters leiden soms wel tot conclusies en verbeteracties op afdelingsniveau.

In de lagere afdeling zijn er aanzetten van effectmetingen op groeps- en schoolniveau. Deze leiden soms tot bijstellingen of prioriteiten. De gegevens worden nog beperkt ingezet in een cyclisch en breed proces van interne kwaliteitszorg. In de derde graad volgen een tiental kinderen curriculumdifferentiatie voor wiskunde. Zij werken vooral zelfstandig aan een selectie oefeningen die handelen over de leerstof van het vierde leerjaar. Zij kunnen wekelijks één lestijd bij de zorgleerkracht terecht voor instructie en voor individuele vragen of ondersteuning. Een kritische reflectie over de doeltreffendheid van de curriculumdifferentiatie was nog niet aan de orde. Momenteel is de voorbereiding, de uitwerking en de organisatie ervan te weinig een 'gedeelde' verantwoordelijkheid. De rol van de betrokken klasleerkrachten, van de zorgleerkracht en de zorgcoördinator dienen beter uitgeklaard en op elkaar afgestemd. Ook de schriftelijke communicatie hieromtrent met de ouders vergt bijsturing.

Ontwikkeling In de zorgteams zijn heel wat specifieke deskundigheden aanwezig die elkaar aanvullen en versterken. De zorgteamleden stellen deze ten dienste van het team, onder meer tijdens personeelsvergaderingen of studiedagen, maar ook tijdens formele en informele overlegmomenten. Zij volg(d)en diverse nascholingen om zich in hun specifieke opdracht te bekwamen. Ook via de GON-begeleiders (geïntegreerd onderwijs), het CLB en de externe therapeuten of schoolbegeleiders komt expertise op vlak van zorg de school binnen.

Op systematische wijze initieert het beleid acties en investeert ze in de opbouw van expertise die ze zoveel mogelijk overdraagt naar de klaspraktijk. Dit draagt bij tot de ontwikkelingsdynamiek binnen de leerbegeleiding. Het overlegplatform zorg op het niveau van de scholengemeenschap schept kansen voor de zorgcoördinatoren van de verschillende scholen om gezamenlijk aandachtspunten uit te diepen en om hun deskundigheid te delen en te verhogen.

4.3 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid In de kleuterafdeling ontwikkelde het beleid recent een algemene schoolvisie met een concretisering van de evaluatie- en rapporteringspraktijk op kind-, groeps- en schoolniveau. Hieruit blijkt dat de teamleden breed willen kijken naar de ontwikkeling van de kinderen. Diverse groeilijnen, kijkwijzers en screeningsinstrumenten sturen de opvolging van de kleuters aan. Deze opvolging gebeurt in hoofdzaak via observaties door de klasleerkrachten, de klasinterne zorgondersteuners en de verantwoordelijken voor bewegingsopvoeding. Bij de vier- en vijfjarige kleuters gebruikt het team ook enkele genormeerde tests als aanvulling.

De observatiepraktijk en de testresultaten vormen het aanknopingspunt om het onderwijsleerproces of het aanbod in de kleuterafdeling bij te sturen op kind- of groepsniveau en om doelgericht te differentiëren en te remediëren. Alle teamleden besteden expliciet aandacht aan de sterktes van de kleuters en aan positieve kindgerichte feedback.

Schoolafspraken en (de jaarplanning van) de zorgwerking zorgen ervoor dat er systematiek zit in de organisatie van de evaluatiepraktijk. De visie en de inhoud van de leerplannen zijn voor een aantal leergebieden en domeinen nog in beperkte mate richtinggevend. Voor sommige ontwikkelingsdomeinen gebeurt de beoordeling veeleer intuïtief en vrij algemeen omdat gelijkgerichte criteria en functionele observatie-instrumenten ontbreken.

De lagere afdeling ontwikkelde nog geen geëxpliciteerde en brede schooleigen visie over evaluatie. De evaluatiepraktijk was de laatste jaren in mindere mate onderwerp van overleg of reflectie. Toch toont de actuele evaluatiepraktijk aan dat het team breed wil kijken naar de ontwikkeling van kinderen. Uit de gesprekken en de documenten blijkt dat evalueren op de eerste plaats bedoeld is om de vorderingen en noden van kinderen te kennen en om hierover te rapporteren aan elkaar, aan ouders en aan leerlingen. De meeste onderwijzers grijpen expliciet kansen aan om kinderen positief te bevestigen.

Ook in de lagere afdeling gelden enkele richtinggevende organisatorische afspraken die terug te vinden zijn in het schoolwerkplan. De visie en de richtlijnen van de leerplannen zijn in mindere mate richtinggevend. Het leergebied lichamelijke opvoeding vormt hierop een uitzondering. De doelgerichtheid van de evaluatiepraktijk is voor dit leergebied een voorbeeld van goede praktijk. Voor de leergebieden muzische vorming en wereldoriëntatie, voor bepaalde domeinen van Nederlands (spreken, creatief schrijven) en voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen ICT is het niet transparant welke doelen of evaluatiecriteria het team vooropstelt. Er is ook weinig duidelijkheid over de wijze waarop onderwijzers vaardigheden kunnen evalueren. Tijdens het parallel- of zorgoverleg en tijdens personeelsvergaderingen komen deze aspecten weinig aan bod. Mede hierdoor zijn de onderwijzers vooral op hun eigen inzichten aangewezen om de onderwijsopbrengsten voor deze leergebieden en domeinen te onderzoeken.

Ondersteuning In beide afdelingen ondersteunt het elektronisch kinddossier de continuïteit in de beeldvorming en de vlotte beschikbaarheid van kindgegevens. Tijdens het zorg- en leeftijdsoverleg is er aandacht voor de vragen van teamleden. De zorgcoördinatoren superviseren een kwaliteitsvol verloop van de processen.

In de kleuterafdeling is de evaluatiepraktijk geïntegreerd in de klaswerking. Ze sluit aan bij het kindvolgsysteem. Kleuteronderwijzers kunnen een beroep doen op de zorgleerkrachten voor klasinterne ondersteuning tijdens de observatie- of evaluatiemomenten. Om de ontwikkelingsdomeinen ter voorbereiding van de klassenraad gelijkgericht en onderbouwd in te schalen, is er nood aan een functionele leidraad aangestuurd vanuit de visie en de inhoud van de leerplannen. Voor de inschaling van welbevinden en betrokkenheid beschikken de teamleden wel over concrete handvaten.

In de lagere afdeling zijn voor de leergebieden wiskunde, Nederlands en Frans vooral de richtlijnen in de onderwijsleerpakketten sturend en ondersteunend om invulling te geven aan de inhoud en de vorm van de evaluatiepraktijk. Voor de opvolging van de sociale vaardigheden en de leer- en leefhouding van de kinderen, zijn de maandpunten, de school- en klasafspraken en het sjabloon van het opvoedings- of leefrapport richtinggevend. Het zorgteam ondersteunt de leraren hoofdzakelijk bij de afname en de verwerking van (genormeerde) toetsen. Vooral de evaluatiegegevens van wiskunde, technisch lezen en spelling vormen het aanknopingspunt om zorginterventies uit te werken. In de bovenbouw maken de teamleden nog geen gebruik van de beschikbare ondersteunende software om de genormeerde testresultaten voor wiskunde en spelling te verwerken.

Tijdens de delibererende eindklassenraad komen niet alle leergebieden systematisch aan bod bij het al dat niet toekennen van een getuigschrift basisonderwijs. Het voorbereidingsformulier is hiertoe nog weinig richtinggevend. Het accent ligt vooral op wiskunde en Nederlands. Voor de andere leergebieden geeft het samentellen van cijfers een onjuist beeld van de mogelijkheden van het kind. De schriftelijke motivering om een attest uit te reiken en geen getuigschrift, is daardoor niet altijd voldoende duidelijk en transparant.

Doeltreffendheid Reflectie over de aanpak van de evaluatiepraktijk gebeurt vooral fragmentarisch en occasioneel, onder meer op basis van schoolprioriteiten of naar aanleiding van nascholingen. Dit leidt soms tot bijsturingen op afdelingsniveau. Zo zetten het team van de kleuterafdeling stappen om de fijne motoriek en de zelfsturing doelgericht op te volgen. De verhoogde aandacht voor de ontluikende geletterdheid bij de oudste kleuters, maakt dat de betrokken kleuteronderwijzers in hun observatiepraktijk meer aandacht schenken aan de lees- en schrijfvoorwaarden. De doeltreffendheid van de observatiepraktijk in de kleuterafdeling systematisch aftoetsen aan de objectieve en valide evaluatiegegevens bij de aanvang van het lager onderwijs, biedt zeker nog ontwikkelkansen.

In de lagere afdeling gebruikt het team een mix van methodegebonden, eigen, genormeerde en koepeligen toetsen. De verzamelde outputgegevens worden nog in mindere mate gebruikt in een cyclisch proces van integrale kwaliteitszorg om op schoolniveau verbeteracties op te zetten. De systematische analyse van de evaluatiegegevens gebeurt voornamelijk op leerling- en groepsniveau en in functie van de leerbegeleiding. Voor sommige leergebieden en domeinen stelt het team zich te weinig de vraag of de evaluatiepraktijk voldoende valide is en de relevante leerplandoelen of eindtermen dekt. Ook de doeltreffendheid van de gehanteerde evaluatievormen was nog geen voorwerp van overleg met het hele team.

Ontwikkeling Diverse nascholingen, pedagogisch-didactische literatuur en contacten met externen zorgen ervoor dat nieuwe ontwikkelingen op school ingang vinden. Deze hebben echter nog niet geleid tot een coherent actieplan op langere termijn om voor alle leergebieden de observatie- en evaluatiepraktijk gelijkgericht aan te sturen vanuit de leerplandoelen. Er zijn nog groeikansen om de gewenste ontwikkelingen op schoolniveau concreter (SMART) te beschrijven en te kaderen binnen een breed gedragen schoolvisie en de verwachtingen van de overheid.

Het is positief dat teamleden oorzaken van de soms tegenvallende resultaten niet enkel toeschrijven aan kindkenmerken, onder meer de anderstaligheid, maar ook terugblikken op de pedagogisch-didactische aanpak en deze ook effectief bijsturen.

In de lagere afdeling participeren de leerlingen van het vierde en het zesde leerjaar aan de koepeligen eindtoetsen. De school heeft nog geen visie of beleid om met deze evaluatiegegevens doelgericht aan de slag te gaan en deze in te zetten in functie van de interne kwaliteitszorg en de schoolontwikkeling. De implementatie van enkele nieuwe onderwijsleerpakketten droeg in zekere mate bij tot de ontwikkeling van de evaluatiepraktijk. Sommige onderwijzers nemen het initiatief om vormen van zelf- en peerevaluatie te integreren in het onderwijsproces. Het team staat ook open voor vormen van gedifferentieerde evaluatie en rapportering. Hierover worden afspraken gemaakt met de betrokken ouders en leerlingen. De verfijning en graduele opbouw van het leefrapport en de afstemming van de rapportering van lichamelijke opvoeding op de domeinen van het (vernieuwde) leerplan, zijn verbeteracties die de lagere afdeling op korte termijn plant.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap Een beleidsteam stuurt de pedagogische eenheid 'Kleuter- en Lagere scholen Sint-Michiel Leopoldsburg' aan. Dit team bestaat uit een administratief directeur voor de drie scholen en twee pedagogische directeurs: één voor de kleuter- en één voor de lagere afdeling. Zij overleggen wekelijks. De administratief directeur is nieuw in zijn functie. Hij neemt ook de taak van preventieadviseur voor de drie scholen waar. De zorgcoördinatoren versterken in beide afdelingen de onderwijskundige beleidsvoering en aansturing, in hoofdzaak voor het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid.

De pedagogische directeurs stellen binnen hun afdeling vooral eigen onderwijskundige prioriteiten en werken afzonderlijk jaar- en zorgplannen uit. Iedere afdeling heeft ook een eigen, functioneel en overzichtelijk schoolwerkplan. Het schoolreglement, de infobrochure voor de ouders, de digitale schoolkrant en het pedagogisch project worden wel gezamenlijk vorm gegeven. De onderwijskundige samenwerking tussen de kleuter- en de lagere afdeling kent zeker nog een groeimarge. Enkele waardevolle initiatieven tonen aan dat de wederzijdse bereidheid daartoe er zeker is.

Het beleidsteam en de zorgcoördinatoren werken met veel verantwoordelijkheidszin en een groot hart voor de kinderen, ouders en leerkrachten en streven hierbij op de eerste plaats naar een vlotte schoolorganisatie, naar structuur en een veilige geborgenheid. Zij investeren sterk in een goede interne communicatie en in netwerkvorming met verschillende externe diensten en organisaties.

Visieontwikkeling Het schoolbestuur levert diverse degelijk uitgewerkte en beleidsondersteunende visieteksten aan, onder meer omtrent het algemeen pedagogisch project, het talenbeleid, de evaluatie en rapportering, ... Deze zijn inspirerend voor de uitwerking van de schoolwerkplannen. Het recent vernieuwd pedagogisch project is momenteel voorwerp van overleg. De school profileert zich als dynamisch met degelijke structuren en aandacht voor deskundigheid en kwaliteitsvol onderwijs. Ook de maximale ontplooiingskansen voor ieder kind en de zorg voor kansarmen staan centraal in de schoolvisie.

Schooloverstijgend participeert het directieteam aan overleg- en werkgroepen met de andere scholen van hetzelfde schoolbestuur over diverse thema's zoals bijvoorbeeld het M-decreet. Met het oog op toekomstige ontwikkelingen in het onderwijslandschap bereidt het schoolbestuur de evolutie voor om op directieniveau te komen tot een nog sterkere niveau-overstijgende (basis- en secundair onderwijs) samenwerking en taakverdeling.

Besluitvorming Bij de besluitvorming hanteert het beleidsteam een democratische leiderschapsstijl waarbij de teamleden inspraak krijgen in de genomen beslissingen. Pedagogische studiedagen, personeelsvergaderingen en diverse werkgroepen ondersteunen de schoolwerking. De samenstelling van de werkgroepen zorgt ervoor dat ook de vestigingsplaatsen voldoende aansluiting vinden bij de werking van de 'centrumschool'.

Formeel overleg tussen de parallelleerkrachten en de overlegstructuren 'zorg' bevorderen een gelijkgerichte schoolwerking. Ook het digitaal platform, de nieuwsbrieven en de mailings ondersteunen een vlotte informatiedoorstroming. De verhoudingen binnen het schoolteam zijn voldoende professioneel om onderlinge meningsverschillen op een kwaliteitsvolle manier bespreekbaar te maken.

Kwaliteitszorg Vanuit aangevoelde noden of objectieve vaststellingen, onder meer gewijzigde instroomkenmerken of leerlingenresultaten, komt het schoolteam jaarlijks tot de selectie van prioriteiten. De kleuterafdeling zette de voorbije jaren sterk in op taalvaardigheid, hoekenverrijking en fijne motoriek. De lagere afdeling op de sociaal-emotionele ontwikkeling, op techniek en taalstimulerende werkvormen waarbij er ook aandacht is voor de verderzetting van het taaltraject dat bij de oudste kleuters startte. Bij de uitwerking van de prioriteiten wil het beleidsteam de principes van de kwaliteitscirkel toepassen: visie ontwikkelen, doelen vooropstellen en daaraan acties koppelen, deze uitvoeren, evalueren en bijsturen om tenslotte te consolideren in de schoolwerking. Het aantal prioriteiten is soms wat groot om te komen tot een gelijkgerichte en grondige implementatie.

De formele opvolging van de onderwijskundige prioriteiten op de klasvloer en van het efficiënt gebruik van de onderwijstijd gebeurt nog beperkt, zeker in de kleuterafdeling. Vanuit functioneringsgesprekken, doorloopbezoeken en informele contacten krijgt het directieteam wel enigszins zicht op de klaswerking en de leerkrachtenstijl. Tijdelijke leerkrachten worden wel formeel begeleid en opgevolgd. De teamleden waarderen de schouderklopjes die zij krijgen. Zij worden ook aangesproken op hun competenties onder meer op vlak van zorg, ICT, techniek, media of muzische vorming en gestimuleerd om deze in te zetten, soms zelfs niveau-overschrijdend.

Momenteel is de interne kwaliteitszorg vooral een opdracht van de zorgcoördinatoren. Zij zijn nog zoekende om relevante outputgegevens systematisch en op langere termijn in kaart te brengen zodat sterktes en zwaktes op afdelings- of schoolniveau objectiever in beeld komen. Er zijn duidelijk nog groeikansen om het team hier meer bij te betrekken en samen te reflecteren over de verzamelde gegevens, deze te analyseren en te bespreken en er doelgerichte verbeteracties op te enten. Ook hier liggen nog samenwerkingskansen voor beide afdelingen. De recente tevredenheidsbevragingen bij de ouders en de leerlingen van de bovenbouw bieden ook objectieve input voor de interne kwaliteitszorg. Een formele bespreking met het team was nog niet aan de orde.

- GOK- en zorgbeleid** Het schoolteam baseert zijn zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid op de analyse van data die de meest relevante noden van kinderen in kaart brengt. De school heeft zicht op het aantal leerlingen dat vanuit het eerste leerjaar doorstroomt tot het zesde leerjaar zonder leerachterstand op te lopen. Het schoolteam heeft een visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid vorm wil geven. Het team organiseert de acties vanuit doelen die aansluiten bij de noden van de kinderen. Daar waar het kan, stemt het team zijn beleid af op dat van de scholengemeenschap. De schoolorganisatie zorgt er in toenemende mate voor dat het team de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid bereikt. De acties die het schoolteam uitwerkt, sluiten nauw aan op de vooropgestelde doelen. Hierbij is er ook aandacht voor kleuterparticipatie. Het zorgteam evalueert de effecten van de acties. Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van de teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid.
- Deliberatie** De onderwijsinspectie heeft vertrouwen in de beleidskracht en de verantwoordelijkheidszin van de school om de resterende werkpunten betreffende de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en de naleving van de onderwijsreglementering aan te pakken. Ze delibereert daarom deze tekorten en plant hiervoor geen opvolgingscontrole.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De kleuteronderwijzers schenken veel aandacht aan talige interactie en het vergroten van de mondelinge taalvaardigheid van de kleuters. Ze bereiden de kleuters doelgericht en op een speelse wijze voor op het leren lezen en schrijven.
- De kleuteronderwijzers geven hun muzisch aanbod geïntegreerd vorm via een tot exploreren en experimenteren uitnodigende uitwerking van thema's. Ze creëren hiervoor een doordachte klasinrichting, met een rijk materialenaanbod en een gerichte hoekenverrijking.
- In de kleuterafdeling groeit de aandacht voor de leerplandoelen bij de uitwerking van de thema's.
- In de lagere afdeling leveren de teamleden waardevolle inspanningen om met zoveel mogelijk kinderen, ook de taalzwakkeren, de leerplandoelen voor Nederlands te bereiken.
- De onderwijzers volgen de talige ontwikkeling van de kinderen breed en systematisch op en ondernemen doelgerichte acties in functie van de leesvaardigheid, het leesbegrip en het leesplezier.
- De onderwijzers bewaken binnen muzische vorming een voldoende breed aanbod en schenken doelgericht aandacht aan beschouwen en creëren.
- In beide afdelingen maken de meeste teamleden werk van een doordacht klasmanagement en de integratie van activerende werkvormen, leerlingeninitiatief en zelfsturing.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het schoolteam hecht veel belang aan een gestructureerd en aangenaam leef- en leerklimaat op basis van gelijkgerichte school- en klasafspraken.
- Het schoolteam ontwikkelde een transparante visie en duidelijke structuren en procedures om de leerbegeleiding professioneel aan te sturen en zet sterk in op een preventieve aanpak.
- Het schoolteam levert veel inspanningen om zich een breed beeld te vormen van de beginsituatie van de kinderen. De teamleden stemmen het aanbod, de aanpak en de klasinterne ondersteuning hierop af.
- Binnen de leerbegeleiding heeft het schoolteam systematisch aandacht voor de sociaal-emotionele opvolging en begeleiding van de kinderen en voor een goede attitudevorming.

Wat betreft het algemeen beleid

- De teamleden werken met veel inzet en gedrevenheid aan hun dagelijkse opvoedings- en onderwijsopdracht en hebben een 'hart' voor de kinderen.
- Het beleidsteam investeert in een kwaliteitsvolle samenwerking met relevante externe partners, onder meer in het kader van kansarmoede en taalontwikkeling. Deze betekenen een duidelijke meerwaarde voor het onderwijs- en opvoedingsgebeuren.
- De schoolwerkplannen zijn overzichtelijk en richtinggevend voor diverse aspecten van het school- en klasgebeuren. Het beleid levert inspanningen om het pedagogisch project en de zorgvisie te actualiseren.
- De structurele overlegmogelijkheden ondersteunen de gezamenlijke doelgerichtheid, de interne communicatie en het leren van elkaar.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In de kleuterafdeling kan het schoolteam een strategie ontwikkelen om de leerplangerichtheid en de graduele opbouw van het aanbod voor muzische vorming en Nederlands efficiënter te bewaken.
- In de lagere afdeling kan het schoolteam een strategie ontwikkelen om de leerplangerichtheid en de graduele opbouw van het aanbod voor muzische vorming efficiënter te bewaken.
- In beide afdelingen kan het schoolteam werk maken van een gezamenlijke visie en aanpak voor een doelgerichte ontwikkeling van de school- en instructietaal over de klasgroepen heen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het team van de kleuterafdeling kan met het oog op een gelijkgerichter en functioneler evaluatiepraktijk de observaties voor sommige leergebieden en domeinen beter afstemmen op relevante leerplandoelen.
- Het team van de lagere afdeling kan de evaluatiepraktijk voor sommige leergebieden en domeinen beter afstemmen op de visie en de doelen van het leerplan en schoolafspraken maken in functie van een gelijkgerichte en gradueel opgebouwde aanpak.
- In de lagere afdeling kan het team bij de uitwerking en de organisatie van de curriculumdifferentiatie meer werk maken van een gedeelde verantwoordelijkheid.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het beleid kan outputgegevens op school- of afdelingsniveau nog systematischer en doordachter inzetten in het kader van de interne kwaliteitszorg.
- Het team kan een voldoende kritische houding aannemen tegenover planningsinstrumenten of -documenten en de functionaliteit ervan steeds voor ogen houden.
- Het beleid kan het aantal prioriteiten beperken en grondig implementeren in functie van een gelijkgerichte uitwerking.
- Het beleid kan de samenwerkingskansen tussen de kleuter- en de lagere afdelingen nog sterker benutten.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De school moet maatregelen nemen om een aantal aspecten van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne te verbeteren.

Wat betreft de regelgeving

- De school moet in beide afdelingen het recht op 28 lestijden onderwijs- en opvoedingsactiviteiten per week respecteren. (decreet basisonderwijs, art. 48)

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.
- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Hilde VANDERLOCHT de inspecteur-verslaggever	Annick VREYS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	